

॥६३॥

नहि शक्यं त्वया प्राप्तुं ब्राम्हण्यमिह दुर्मते ॥ अप्राप्यं प्रार्थयानो हि न चिराद्दिनशिष्यसि ॥४॥ मतंगपरमं स्थानं चार्यमाणो स कृन्मया ॥ चिकीर्षस्येव तपसा सर्वथान
भविष्यसि ॥५॥ तिर्यग्योनिगतः सर्वो मानुष्यं यद्विगच्छति ॥ स जायते पुल्कसो वा चंडालो वाप्यसंशयः ॥६॥ पुल्कसः पापयोनिर्वायः कश्चिदिह लक्ष्यते ॥ स तस्या
मेव सच्चिरं मतंगपरिवर्तते ॥७॥ ततो दशशते काले लभते शूद्रतामपि ॥ शूद्रयो नावपि ततो बहुशः परिवर्तते ॥८॥ ततस्त्रिंशद्गुणे काले लभते वैश्यतामपि
वैश्यतायां चिरं कालं तत्रैव परिवर्तते ॥९॥ ततः षष्टिगुणे काले राजन्यो नाम जायते ॥ ततः षष्टिगुणे काले लभते ब्रम्हबंधुतां ॥१०॥ ब्रम्हबंधुश्चिरं कालं ततस्त
परिवर्तते ॥ ततस्तद्विशते काले लभते कांडपृष्ठतां ॥११॥ कांडपृष्ठश्चिरं कालं तत्रैव परिवर्तते ॥ ततस्तद्विशते काले लभते जपतामपि ॥१२॥ तंच प्राप्य चिरं
कालं तत्रैव परिवर्तते ॥ ततश्चतुःशते काले श्रोत्रियो नाम जायते ॥ श्रोत्रियत्वे चिरं कालं तत्रैव परिवर्तते ॥१३॥ तदेवं शोकहर्षौ तु कामदेवौ च पुत्रक ॥ अतिमा
नातिवा दौ च प्रविशेते द्विजाधमं ॥१४॥ तांश्चेज्जयति शत्रून्स तदा प्राप्नोति सद्गतिं ॥ अथ ते वैजयंत्येनं तालायादिवपात्यते ॥१५॥ मतंगसंप्रधार्यैवं यदहं त्वाम
चूचुदं ॥ वृणीष्व काममन्यं त्वं ब्राम्हण्यमिह सुदुर्लभं ॥१६॥ इति श्रीमहाभारते अनुशासनपर्वणि आनुशास० दानधर्मे इंद्रमतंगसंवादे अष्टाविंशोऽध्यायः
॥२८॥ ॥४॥ ॥४॥ भीष्म उवाच एवमुक्तो मतंगस्तु संशितात्मा यतव्रतः ॥ सहस्रमेकपादेन ततो ध्याने व्यतिष्ठत ॥१॥ तं सहस्रावरेका
लेशक्रोदष्टुमुपागमत् ॥ तदेव च पुनर्वाक्यमुवाच बलवृत्रहा ॥२॥ मतंग उवाच इदं वर्षसहस्रं वै ब्रम्हचारी समाहितः ॥ अतिष्ठमेकपादेन ब्राम्हण्यं
नाप्नुयां कथं ॥३॥ शक्र उवाच चंडालयो नौ जातेन नावाप्यं वै कथं च न ॥ अन्यं कामं वृणीष्व त्वं मा वृथा ते स्त्वयं श्रमः ॥४॥ एवमुक्तो मतंगस्तु भृशं
शोकपरायणः ॥ अत्यतिष्ठद्गयांगत्वा सौं गुष्ठेन शतं समाः ॥५॥ सुदुर्वहं वहन्योगं कृशोधमनिसंततः ॥ त्वगस्थिभूतो धर्मात्मा स पपाते तिनः श्रुतं ॥६॥
तंपते तमभिद्रुत्य परिजग्राह वासवः ॥ वराणामीश्वरो दाता सर्वभूतहितैरतः ॥७॥

॥६३॥

अधीतवेदः ॥१३॥ तत्तदा श्रोत्रियत्वलाभेपि ॥१४॥ तेशोकादयः एवं श्रोत्रियं पात्यते अस्य तं नीचयोनिं प्राप्नोतीत्यर्थः ॥१५॥१६॥ इति अनुशासनपर्वणि नैलकंठीये भारतभाष्ये अष्टाविंशोऽध्यायः

॥२८॥

॥४॥

एवमुक्तवति सहस्रं वत्सरान् ॥१॥२॥३॥४॥५॥६॥ अभिद्रुत्य गत्वा ॥७॥